

Євтушенко В.І., студент юридично-психологічного факультету НАВС *Науковий керівник: Хохліна О.П.*, доктор психологічних наук, професор

До проблеми вивчення особистісної детермінації рівня домагань студентів

Внутрішній світ особистості, її самосвідомість завжди перебували в центрі уваги не тільки філософів, учених, але й письменників і художників. Інтерес людини до себе, до свого внутрішнього світу здавна був предметом особливої уваги.

Рівень домагань - рівень обраних цілей - психологами визначається як найважливіше особистісне утворення, що характеризує тенденцію до певної активності в поведінці і діяльності. Із рівнем домагань щільно пов'язана самооцінка, тобто оцінка особистістю самої себе, своїх можливостей та якостей; і саме вона лежить в основі рівня домагань. У психологічному словнику рівень домагань визначено як прагнення особистості на основі усталеної у її життєвому досвіді певної оцінки своїх можливостей і результатів своєї діяльності посісти певне місце у шкалі цінностей. Рівень домагань свідчить про те, що особистість чекає від себе такого ступеня виконання завдань відповідної складності, який її задовольнить.

Від характеру рівня домагань людини залежить успішність її самореалізації в навчанні та праці, висота і реалістичність цілей, які вона ставить перед собою, стратегія досягнення цих цілей, ступінь стійкості в ситуаціях фрустрації, в які вона потрапляє, йдучи до наміченої мети. Комплекс знань про характер рівня домагань людини дає інформаційний матеріал, що дозволяє робити прогноз щодо особливостей її діяльності у навчальній і професійній сферах.

На сьогодні накопичилась значна кількість праць зарубіжних і вітчизняних дослідників, присвячених проблемі рівня домагань. Особливий внесок у вивчення проблеми зробили Ф.Хоппе, К.Левін, Дж.Аткінсон, С.Ескалона, В.М.М'ясищев, В.С.Мерлін, Г.С.Сухобська, Ю.М.Кулюткін, Л.І.Божович, Б.В.Зейгарник, Л.В.Бороздіна та ін. Доведено, що невміння правильно співвіднести свої можливості з дійсністю, свої домагання з реальними результатами діяльності призводить до різних негативних наслідків: виникнення афекту неадекватності (Л.І.Божович, О.О.Головко, М.С.Неймарк, Л.С.Славина та ін.), розвитку підвищеної тривожності (Л.В.Бороздіна, Л.Відінська, І.О.Меліхова, Г.М.Прихожан та ін.), порушення у спілкуванні (Л.І.Гавришак, Т.І.Юферева та ін.) та ін.

У дослідженні проблеми рівня домагань існує низка суперечностей, накопичений емпіричний матеріал характеризується різноманітністю, неоднозначністю; спостерігається брак досліджень, присвячених детермінації формування зазначеного явища, зокрема особистісними властивостями. Адже виявлення наявності та характеру зв'язку між базовими особистісними

властивостями (спрямованість, характер, здібності, темперамент) сприятиме розумінню механізмів становлення найважливішого у структурі самосвідомості суб'єкта психічного утворення, яким є рівень домагань. З'ясування наявності зв'язку між досліджуваними явищами свідчатиме й про характер зворотнього впливу рівня домагань на формування структурних компонентів особистості. Отримання таких даних матиме як теоретичне, так і практичне значення - вони поповнять психологічні знання щодо рівня домагань особистості, які зможуть використовуватися у навчально-виховному процесі з метою формування особистості студента.

Зазначене й визначило необхідність спеціального теоретико-емпіричного дослідження, метою якого стало виявлення наявності та характеру зв'язку між рівнем домагань та особистісними властивостями у студентів. Відповідно до мети були поставлені основні завдання:

1. На основі теоретичного аналізу літературних джерел з'ясувати сутність проблеми дослідження, її основних питань та ключових понять.

2. Емпірично вивчити рівень домагань та особистісні властивості (спрямованість, характер, здібності, темперамент) у студентів.

3. Виявити наявність та характер зв'язку між рівнем домагань та особистісними властивостями у студентів.

Для вивчення досліджуваних явищ передбачено використання адекватних їх суті стандартизованих психологічних методик, а саме: методики діагностики спрямованості особистості Б.Басса, методики вивчення самооцінки С.Будассі, опитувальника для визначення типів мислення та рівня креативності Г.С. Нікіфорова, опитувальника Х.Шмішека «Діагностика типів акцентуації рис характеру та темпераменту за К.Леонгардом», опитувальника Г.Айзенка «Методика вивчення темпераменту», опитувальника В.К.Гербачевського «Оцінка рівня домагань». Для виявлення наявності та характеру зв'язку між ними будуть використані процедури кількісної та якісної обробки даних.

Список використаних джерел

1. Загальна психологія: хрестоматія: [у 3 ч.] /авт.- упоряд.: О.П. Хохліна, І.В. Кущенко, М.О. Гребенюк. - Ч.2. - К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. - 296с.
2. Психология: словарь / ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского.- 2-е изд., - М.: Политиздат, 1990. - 494с.